

Täysistunto

Tiistai 24.11.2020 klo 14.00—19.03

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain 11 luvun 4 b §:n sekä eräiden työttömyysturvalain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annettujen lakien voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 229/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

16.33 Työministeri Tuula Haatainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on jo kaksi kertaa aiemmin esittänyt covid-19-pandemiaan liittyviä työttömyysturvalain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muutoksia. Tarkoituksena on ollut turvata lomautettujen ja muiden työttömien oikeutta työttömyysetuuteen ja varmistaa, että TE-toimistot voivat pandemia-aikana keskittää resursseja kaikkein kriittisimpiin tehtäviin. Poikkeukset ovat voimassa tämän vuoden loppuun.

Epidemian pitkittyminen ja kansalaisten kokemaa pelkoa tautia kohtaan vähentävät edelleen, toimialasta riippuen, taloudellista toimintaa yhteiskunnassa. Tällä on ollut merkittävä vaikutus kulutuskysyntään. Yritykset ovat vähentäneet työvoimaansa, mikä näkyy myös lomautettujen työnhakijoiden suurena määränä TE-toimistoissa. Tässä tilanteessa hallitus on pitänyt perusteltuna esittää eduskunnalle, että väliaikaisten työttömyysturvaa ja TE-toimiston palveluita koskevien säännösten voimassaoloa jatkettaisiin osittain vuoden 2021 puolelle.

Keskeisimmät työttömyysturvalain väliaikaiset muutokset omalla toimialallani koskevat lomautettujen työttömyysturva-oikeutta ja yrittäjien työmarkkinatukioikeutta. Lomautetuille maksettaisiin edelleen työttömyysetuutta lomautusajalta opintojen estämättä, ja tämä muutos olisi voimassa ensi vuoden 2021 loppuun asti. Yrittäjille maksettaisiin edelleen työmarkkinatukea tilanteessa, jossa työmäärä tai yrityksestä saatava tulo on vähentynyt pandemian takia mutta yritystoimintaa kuitenkin jatketaan. Tavallisestihan työttömyysetuutta ei tällaisessa tilanteessa makseta. Yrittäjän työmarkkinatukea koskevan poikkeuksen voimassaoloa jatkettaisiin maaliskuun loppuun saakka ensi vuonna.

TE-toimistoilla säilytettäisiin ensi vuoden tammikuun ajan harkintavaltaa sen osalta, järjestääkö se työnhakijan niin sanottuja määräaikaishaastatteluja. TE-toimistojen käsitteilytilanteen arvioidaan ruuhkautuvan nyt vuodenvaihteessa, mihin vaikuttavat muun muassa yrityksissä käynnissä olevat yhteistoimintamenettelyt ja arviot siitä, että lomautettujen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2020 vp

määrä tulee pysymään korkealla tasolla. Työttömien työnhakijoiden toimeentulon turvaamiseksi on tärkeää, että TE-toimistoilla on mahdollisuus järjestää tehtäviään siten, että resursseja voidaan suunnata työnhakijoiden työttömyysturva-asioiden käsittelemiseen.

Lisäksi jatkettaisiin myös tammikuun 21 ajan eli ensi vuoden tammikuun loppuun väli-aikaista työttömyysturvalain muutosta, jonka perusteella työllistymissuunnitelman laiminlyönnistä ja koulutusta vailla olevan nuoren koulutuspaikan hakematta jättämisestä ei seuraa työttömyysetuuden menetystä. Nyt kun TE-toimistojen toimintakyky on turvattu vaikean vuoden aikana ja kiireisen vuodenvaihteen jälkeen, työnhakijoiden haastatteluissa ja työllistymissuunnitelmien laatimisessa ja päivittämisessä palataan helmikuusta 2021 alkaen niin sanottuihin normaaleihin toimintatapoihin.

Esitys liittyy valtion vuoden 2021 täydentävään talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Yrittäjien työmarkkinatukea koskevan muutoksen arvioidaan lisäävän valtiolle aiheutuvia kustannuksia 47,7 miljoonaa euroa ja koskevan noin 22 000:ta yrittäjää kuukaudessa, ellei tässä pandemia- ja työllisyystilanteessa tapahdu merkittäviä muutoksia.

16.37 Rami Lehto ps: Arvoisa rouva puhemies! Tällä hetkellä on lomautettuna huomattava joukko ihmisiä, jotka ovat opiskelleet päätoimisesti pitkäänkin — vuoden, kaksi, ehkä kolmekin, jotkut vähemmän aikaa — ja ovat sillä rahoittaneet elämäänsä. He ovat hankkineet joskus jonkun ammatin, ja sitten kun eivät ole saaneet sen alan töitä, niin tekevät jotain ilta-, viikonlopputöitä tai päivätöitäkin ja sen ohessa sitten opiskelevat. On tärkeää, että nyt kun heidät lomautetaan, niin he pystyvät jatkamaan opintojaan eikä tule sitten katkoja ja ongelmia siinä, miten etuudet sitten menevät. Se lomautus voi olla niin lyhytaikais-takin. Omassakin lähipiirissäni on kokemusta siitä, kuinka meni juohevasti, kun lomautettiin hetkeksi ja opiskeli, ei tullut mitään katkoksia siinä sitten.

Meillä on paljon yrittäjiä, keitä on tämä korona nyt todella rankalla kädellä kurittanut. Yrittäjilläkin on nyt sitten oikeus työmarkkinatukeen — ja tämä jatkuu — jos eivät tulot ole yli 1 100:aa euroa kuussa. Tämä on tärkeä juttu, mutta nyt kun me katsomme tätä koronatilannetta ja hallituskin on varmaan kiristämässä näitä koronarajoituksia, niin kysyisinkin ministeriltä: kiinnittääkö hallitus nyt tarpeeksi huomiota pienien mikroyrittäjien tukeen, siihen, mitä lisätukia heille tässä voitaisiin antaa, että he tulevat toimeen? Jos yritystoimintaa rajoitetaan, niin erityisesti palvelualan yrittäjillä on tosi hankalaa eikä heillä ole oikein mitään konkreettisia mahdollisuuksia selvittää tästä jatkuvasta koronatilanteesta. On tärkeää, että saataisiin estettyä se, että yritykset menisivät nurin — pienyritykset ja mikroyrityksetkään, missä on yksi kaksi henkilöä töissä — kun kerta koronatilanteen jälkeen todella monella on kumminkin edellytykset sitten jatkaa sitä yritystoimintaa, kun heitä vain nyt tuettaisiin tarpeeksi tällä hetkellä. Jos se yritys ajetaan alas ja yrittäjä jää työttömäksi, niin sieltä useasti on hankala lähteä sitten uudestaan liikkeelle: motivaatio on mennyt, ja ehkä talouskin on todella huonossa kunnossa.

Sitten kun joskus tästä koronasta päästään yli, niin näitä koronaan liittyviä hallituksen esityksiä olisi hyvä arvioida tarkasti, mitkä näitten vaikutukset ovat sitten olleet. Tulevaisuuden kannalta olisi ensisijaisen tärkeää, että olisi se selvyyys niistä arvioista, mitä tehdään tulevaisuudessa.

16.40 Katja Taimela sd: Arvoisa rouva puhemies! Aivan aluksi on helppo kannattaa edustaja Lehdon ajatusta siitä, että toki hallitus ja eduskunta varmasti haluavat tämän poik-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2020 vp

keustilan jälkeen tietää, millä toimenpiteillä on ollut eniten merkitystä, kun on tuettu muun muassa eri elinkeinoalojen toimijoita ja tietysti työttömiä tässä erittäin hankalassa tilanteessa, kun tämä pandemia meillä nyt jyllää.

Mutta nyt meillä on käsittelyssä tällä hetkellä — itse ajattelen niin — hyvin tärkeä yksi koronalakien jatkoesitys, ja yrittäjille todellakin tärkeä työmarkkinatuki jatkuu tällä esityksellä maaliskuun loppuun asti, kun tämänhetkisellä lainsäädännöllä se olisi loppunut vuodenvaihteessa. Sen lisäksi lomautetuille maksettaisiin edelleen työttömyysetuutta lomautusajalta opintojen estämättä. Jälkimmäisen esityksen jatko olisi voimassa vuoden 2021 loppuun. Toki näitäkin asioita sitten pitää pystyä pohtimaan uudelleen, jos ja kun tämä kiusaava tauti meillä vain edelleen jatkuu.

Tärkeää on myös reagoida tähän TE-toimistojen harkintavaltaan, koska jokainen meistä tietää, että vuodenvaihteen käsittelytilanteen arvioidaan joka tapauksessa ruuhkautuvan, ja työttömät työnhakijat tietysti tarvitsevat myös sitä kasvokkaista, tärkeää palvelua TE-toimistojen kautta. Hallitus on, niin kuin työministeri Haatainen omassa esittelypuheenvuorossaan kertoi, jo kaksi kertaa aiemmin esittänyt pandemiaan liittyviä työttömyysturvalain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muutoksia, ja nyt ollaan sitten tässä tilanteessa. Tarkoituksena on ollut, ja on tietysti edelleen, turvata lomautettujen ja muiden työttömien oikeutta työttömyysetuuteen ja varmistaa tietenkin se tärkeä mainitsemani asia, että TE-toimistot voivat tämän pandemian aikana keskittää resursseja niihin kaikkein kriittisimpiin tehtäviin.

Salitovereille ja saliystäville, kollegoille tiedoksi, että olemme siinä mielessä jo ajassa, että nyt on myös lähetekeskustelussa tämä hallituksen esitys 229 täällä tänään, ja me olemme myös käsitelleet ennakkokäsittelymuodossa tätä esitystä jo tänään työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa kuulemisten myötä.

16.42 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Eihän tätä voi muuta kuin ilolla tervehtiä, että jotakin tässä harmaudessa ja kurjuudessa kuitenkin koetetaan tehdä myös yrittäjien puolesta. On hienoa, että hallituskoalitiossa, jossa vasemmistopuolueet ovat vahvasti mukana, huomioidaan yritystoiminta, koska se on meidän työntekijöidenkin etu. On erittäin tärkeätä, että yritystoimintaa ei jouduta lopettamaan siinä vaiheessa, kun tulee pulma eteen.

Vähän yhdyn tuossa edustaja Lehdon ja edustaja Taimelankin esiin tuomiin asioihin ja erityisesti siihen, mitä edustaja Lehto sanoi: nyt tästä kerätään kaikki kokemus, sillä yrittäjien työttömyysturvaan tehtäviä muutoksia on varmasti hyvä tarkastella myös sitten tämän epidemian jälkeen. Jollakin tavoin tuntuvat kohtuuttomalta ne tilanteet, kun yritystoiminta alkaa hiipumaan — ja tulovirta silloin totta kai on ollut heikkenemässä — ja yrittäjien työttömyysturvaa maksetaan sen viimeisen jakson osalta eikä sen mukaan, kuinka paljon henkilö on yrittäjähistoriassaan työttömyysvakuutusmaksuja maksanut. Ja tämän ongelmakohdan pitää tulla myös jossakin kohtaa sitten tarkasteluun, onko se oikeutettua hiipuvan yritystoiminnan osalta ja sitten vielä että täytyy lopettaa se yritystoiminta. Joten on meillä vielä talkoita, mutta tämä hallitus on tarttunut härkää sarvista, ja siinä mielessä ministerille kiitos, että näitä asioita näin ollaan eteenpäin viety.

Kaikkea se korona teettää, mutta sellaisia inhimillisyyttä, yrittäjyyttä ja työntekijöiden asemaa korostavia asioita, joita nyt on tullut esille, on helppo kannattaa. On hyvä, että meillä työttömien oikeus kouluttautua jatkuu ja sille tulee jatkoaikaa, koska tässä tilanteessa juuri on tärkeätä, että niillä työttömillä, jotka opiskelevat, on mahdollisuus kehittää ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2020 vp

viedä ne opintonsa loppuun asti, jotta heidän käytettävyytensä sitten tulevilla työmarkkinoilla on entistä parempi. Sehän tässä on niin kuin tarkoitus, että me varmistamme sen ja heillä on mahdollisuus saattaa opiskelunsa loppuun. Ja varmasti siellä on mahdollisuus vielä täsmentää, mihinkä sitten se koko lopputulema tulee, jotta se oma työllistymisen mahdollisuus tämän kriisin jälkeen on parempi. Erittäin hyvää työtä hallitukselta.

16.45 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Kiitos näistä puheenvuoroista. Hienoa, että valiokunta on jo tarttunut tähän, koska nämä lait on hyvä saada valmiiksi nopeasti ennen joulua.

Edustaja Lehto otti esille seurannan ja vaikutusten arvioinnit ja nämä, ja sitä kannatettiin täällä. Kyllä hallitus tulee seuraamaan tämän pandemian vaikutuksia niin yritystoimintaan kuin lomautuksien määrään ja miten ne jatkuvat, ja tietenkin seurataan myös sitä, miten nämä toimenpiteet sitten purevat ja kuinka niitä käytetään.

Tosiaan tällä esityksellä nyt pyritään siihen, että opiskelu lomautusaikana olisi mahdollista ja että sen ajan, joka tavallaan menetetään, koska työssäkin opitaan koko ajan asioita, voi sitten hyödyntää siihen, että sitä omaa osaamistaan voi vahvistaa menettämättä työttömyysturvaa. Tietenkin toinen asia, mikä nousi tässä esille, on yrittäjien asema, ettei tarvitse lakkauttaa yritystään saadakseen turvaa, eli nyt yrittäjilläkin on oikeus jatkaa tätä, saada edelleen työttömyysturvaa, joka on ollut tähän saakka käytössä, nyt sitten maaliskuun loppuun saakka.

Mutta tämä pandemia näyttää vielä olevan aika lailla menossa, eli kyllä tässä seurattavaa vielä riittää siihen, millaisia jatkotoimia tarvitaan. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.